

За Балкана и хората

Месечен бюлетин за дейностите по проект „ДА СВЪРЖЕМ ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДАТА С УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ“, финансиран от Българо-швейцарската програма за сътрудничество чрез Фонда за реформи, свързани с участието на гражданското общество

В този брой:

- Стр.1 и 2 Накратко за дейностите описани в броя
- Стр.3 Семинар по Адаптивно управление
Семинар за журналисти по Екосистемни услуги
- Стр.4 Резултати от първата година на проекта
- Стр.5 и 6 ПЕС или как ползите от природата могат да се преведат на езика на хората?
- Стр.7 Обучение на Биоселена в Западен Балкан
Резултати от първата година на проекта
- Стр.8 Кръгла маса за екосистемни услуги
Конкурс за дипломни работи
УС на проекта в НПМ

Кръгла маса за екосистемните услуги

На 4 декември в хотел Форум, София WWF-България организира кръгла маса на тема „Екосистемни услуги – възможности за оценка, картиране и прилагане на схеми за плащания в България“. По време на срещата бяха представени резултати от работата по MAES.

Подробности на стр. 8

Проект „За Балкана и хората“ вече демонстрира връзката между устойчивото развитие и запазената природа в района на Централен и Западен Балкан

На пресконференция в БТА на 3 декември 2013 г., екипът на проекта представи резултатите от първата година на своята работа и най-добрите постижения за този период.

Подробности на стр. 4 и стр. 7

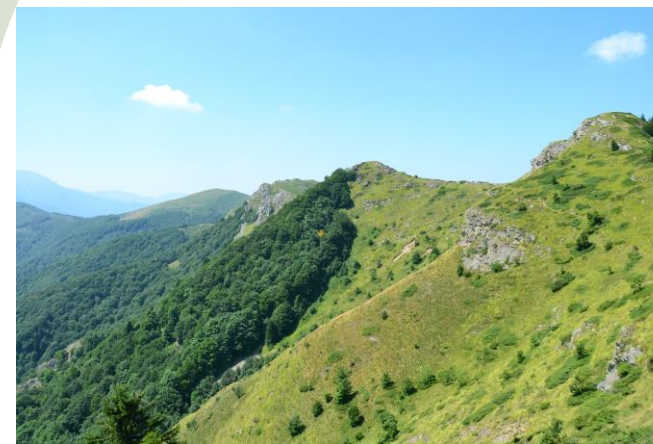
АДАПТИВНО УПРАВЛЕНИЕ В РИБАРИЦА

В периода 21 – 25 октомври в с. Рибарица се проведе международен семинар-обучение по Адаптивно управление.

Подробности на стр.3

Обучение от ФБЗ „Биоселена“ в района на Западен Балкан

На 16 и 17 декември 2013 г. в залата на община Чипровци се организира и провежда обучение на тема биологично производство, преработка във фермата и агроекология.

Подробности на стр. 7

МОБИЛНИ КОНСУЛТАЦИИ ПО БИОЗЕМЕДЕЛИЕ И ПРЕРАБОТКА ВЪВ ФЕРМАТА

ФБЗ „Биоселена“ предлага мобилни консултации по биоземеделие и преработка във фермата за целевите общини по проекта, от които могат да се възползват всички земеделски производители с интерес по темата. Мобилните консултации са безплатни и ще осигурят експерти на Биоселена директно във фермата, която е заинтересована да извършва преработка или да се занимава с биоземеделие.

Конкурс за студентски дипломни работи

До 31 януари е срока за внасяне на предложения за финансиране на студентски дипломни работи, свързани с биоразнообразие, управление на защитени територии и природни ресурси.

Подробности на стр. 8

Семинар за журналисти по оценка на екосистемни услуги

На 3 декември в Национален пресклуб БТА WWF-България организира семинар за журналисти, работещи в сферите на икономиката и на опазването на околната среда, на тема "Оценка и картиране на екосистемни услуги".

Подробности на стр.3

Международен семинар-обучение по Адаптивно управление в Рибарица

В периода 21 – 25 октомври в с. Рибарица се проведе международен семинар-обучение по Адаптивно управление – световно утвърдена методика за разработване и управление на природозащитни дейности и проекти. В семинара се включиха повече от 40 участника, представители на повече от 20 организации и институции от 10 различни държави. Теоретичните и практически сесии бяха водени от опитни, професионални обучители от Холандия, Гърция и Германия.

Участниците не само се запознаха с основните стъпки в прилагането на световно призната методика, но имаха и възможност сами да ги приложат на практика. Разделени в отбори те работиха по 3 конкретни природозащитни случая от Балканите. Всеки отбор разработи своя примерна концепция за проект, която съдържаше основните компоненти на Адаптивното управление - концептуални модели, създаване на стратегии за решаване на проблемите, тестване на предположения, учене от практиката и адаптиране.

Разгледаният пример от България бе свързан с управлението и устойчивото ползване на високопланинските пасища на територията на Национален парк „Централен Балкан“. Случай, по който екипът на Българска фондация Биоразнообразие работи съвместно с Дирекцията на Национален парк „Централен Балкан“ в рамките на проект „Да свържем опазването на природата с устойчивото развитие на селските райони“.

Освен в усърдна работа събитието премина в приятелска атмосфера, съпроводено с много усмивки и добро настроение в подножието на величествената Стара планина.

Семинарът бе организиран от БФБ с активната подкрепа на Европейската мрежа на учителите по природозащита (CCNET Europe) и Дирекцията на Национален парк „Централен Балкан“. Събитието се проведе като част от изпълнението на дейност „Подобряване на управлението на планинските пасища в Национален парк „Централен Балкан“.

СЕМИНАР ЗА ЖУРНАЛИСТИ ПО ОЦЕНКА НА ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ

На 3 декември в Национален пресклуб БТА WWF-България организира **семинар за журналисти**, работещи в сферите на икономиката и на опазването на околната среда, на тема **"Оценка и картиране на екосистемни услуги"**.

Целта на обучението беше да се представят и дискутират с представителите на медиите **екосистемните услуги**; възможностите за промяна на законодателството и включване на схеми за плащания на екосистемни услуги на национално ниво; възможностите за разработване и прилагане на иновативни финансови инструменти за повишаване на доходите на защитените територии; въвеждането на пилотни схеми, които целят да компенсират доставчиците на тези услуги за допълнителните разходи или пропуснатите ползи на национално и местно ниво.

Основни лектори на журналистическия семинар беше **Юлия Григорова от WWF-България** - Ръководител на програма **"Природа и просперитет"**. В презентациите и дискусиите се включиха активно и други участници в проект "Да свържем опазването на природата с устойчивото развитие на селските райони". По време на семинара бяха представени най-важните резултати от работата на проекта през първата му година.

Участниците в обучението по време на теоретичната част

Цялата група, която се включи в международния семинар

Имаше и време за посещение на района на Централен Балкан

КАКВО БЕ ПОСТИГНАТО ПРЕЗ ПЪРВАТА ГОДИНА НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПРОЕКТ „ЗА БАЛКАНА И ХОРАТА“

През тази първа година имаше силен акцент върху изучаването и **планиране изпълнението на ПЕС (плащания за екосистемни услуги)**, защото тези схеми са много нови за България. Впечатляваща е работата за създаване на стабилна основа за развитието на ПЕС, включително активно въвеждане на местните заинтересовани страни, тясно сътрудничество с националните органи за идентифициране, оценка и разписване на схеми за ПЕС. WWF участва и в Европейската работна група по Картиране и оценка на екосистемните услуги, а трите пилотни района по проекта ще послужат като тест за някои от понятията в този важен форум.

75 служители от администрациите, отговорни за защитените територии бяха на 5 дnevно обучение за повишаване на капацитета им. Предстои такова и през 2014 г.

404 фермери от седемте целеви общини бяха информирани за проекта, 156 участваха в 7 семинара, 32 от тях заявиха интерес за участие в проекта, а 26 бяха посетени от проектния екип на място. **12 проекта за преработка във фермата и директни продажби са в процес на подготовка**. 29 български фермери и експерти бяха включени в обучение на тема биологично земеделие и преработка във фермата с практическо обучение.

През февруари 2013 г. беше организирано **обучение на 10 експерти от Българска агенция за безопасност на храните и МЗХ** по преработка във фермата и директни продажби в Швейцария.

Екипът на проекта участва активно в **разработването на мерките** от новата Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. и Национална стратегия за устойчиво развитие на земеделието и хранителната промишленост в България за периода 2014-2020 г. Наредба 44 на МЗХ за регистрация на животновъдни обекти беше преработена, както и Наредба 4 на МЗХ. Наредба 26 на МЗХ за преработка във фермата и директни продажби е в процес на промяна и облекчаване на условията. Вследствие на кампанията за джоните бяха променени шест нормативни акта на компетентните органи на законодателната власт.

Разработена е **уеб-базирана информационна система за местните породи**, в която се съдържат подробни данни за 60 000 животни от 30 редки породи – <http://iasrj.eu>, както и на адрес <http://breedsbg.net>

На 27 и 28 септември в местността „Паниците“ край Калофер се проведе за първи път **Фестивал на местните породи**, където бяха показани 15 местни и 2 комерсиални породи овце, 2 местни породи кози, 1 порода коне и кучета.

Постави се успешен старт на **Програмата за подпомагач биоразнообразието бизнес** и по време на първата сесия са подписани три договора за реализиране на проектни предложения. До момента с най-голям напредък е **„Понор планина – дестинация за природопознавателен и орнитологичен туризъм“** на тур оператора Спация Уайлдлайф.

ПЛАЩАНЕ ЗА ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ИЛИ КАК ПОЛЗИТЕ ОТ ПРИРОДАТА МОГАТ ДА СЕ ПРЕВЕДАТ НА ЕЗИКА НА ХОРАТА?

На 16 януари 2014г., в хотел "Калина Палас" гр.Трявна, WWF-Световен фонд за дивата природа организира среща на тема: „Плащания за екосистемни услуги (ПЕС) на територията на ПП"Българка", на която присъстваха Заместник Областният Управител на Габрово г-н Кенан Ашиков, експерти от Областна администрация Габрово, експерти от общините Габрово и Трявна, експерти и Директорът на ДПП "Българка"- г-жа Мая Радева, представители на туристическия бизнес.

С понятието екосистемни услуги най-общо се означават всички ползи от природата за хората. Те се делят на четири групи: **материални** (дървесина, вода, риба, храни, влакна, горива, семена, билки и др.), **регулиращи** (пречистване на въздуха, водите и почвите, регулиране на климата, ерозията, болестите и вредителите, намаляване на щетите от природни бедствия и др.), **поддържащи** (те са свързани с капацитета на екосистемите да регулират важни природни процеси и живото-поддържащи системи - почвообразуване, фотосинтеза, кръговрат на веществата и др.) и **културни** (нематериалните ползи, които хората извличат от екосистемите под формата на наслада от красивата природа, културно, интелектуално и духовно вдъхновение, чувство за принадлежност към определено място, удоволствието от рекреационни дейности и екотуризъм).

Ние получаваме ежедневно много и различни услуги като част от икономическия модел, с който сме изградили света си. Все повече природата заема своето място в обществения дневен ред и хората ясно показват разбиране за това, че тя им носи определени ползи. И понеже човек не плаща директно за чист въздух или вода например, се е вкоренила илюзията, че те нямат икономическа стойност и са неизчерпаем ресурс, от който можем да гребем с пълни шепи, че са даденост. Всеобщо е възприятието, че тези услуги ще бъдат на разположение во веки. И това вероятно щеше да бъде така, ако хората не оказваха въздействие върху природата - практически почти всяка дейност, която изменя естествения кръговрат на веществата, води до влошаване на състоянието на екосистемите. Бракониерството ни лишава от възможността да се наслаждаваме на дивите животни и директно уврежда биологичния контрол. Застрояването в планините води до обезлесяване, ерозия на почвата и ни лишава от желанието за наслада и усамотение сред природата. Изграждането на хидротехнически съоръжения променя естествения отток на реките и оттам всички биологични процеси в тях. Прекомерното замърсяване на въздуха убива горите, които не са в състояние да поемат отрови над определени концентрации. Климатичните промени например могат да превърнат една планина в смъртоносен капан за много видове и да направят екосистемите уязвими за болести и пожари.

„За да получаваме висококачествени екосистемни услуги, трябва да опазваме екосистемите, които ги осигуряват, а това в днешния комерсиален свят е възможно само ако ясно осъзнаваме тяхната икономическа стойност“, коментира Лора Жебрил, експерт проекти на програма "Природа и просперитет", WWF.

Известно е, че използването на природните ресурси без мярка води до проблеми, ако не се приемат подходящи мерки. "Но това не означава пълна забрана на човешка дейност. Тъкмо обратното – екосистемите се създават, развиват и увеличават природния си капитал благодарение на нея", обясни Юлия Григорова, ръководител на програма "Природа и просперитет", във WWF.

Как екоуслугите на природата да се включат в икономиката?

Първата стъпка – дефиниране на екосистемните услуги: да им се даде физическо обяснение и да се разбере по какъв начин някакъв процес в природата функционира така, че предоставя услуга, и после да се конкретизира кой има полза от нея, както и по какъв начин се предоставя тази услуга.

Втората стъпка – икономическото им остойностяване: за да можем да определим конкретни плащания, трябва да знаем каква е реалната стойност на услугата. Екосистемните услуги имат стойност, но тъй като повечето (материалните са изключение) не се купуват и продават на пазара, е много трудно да се определи тяхната цена. За да се справят с този проблем, икономистите оценяват природните ресурси по техния цялостен принос към благополучието на хората, като терминът, който се използва, е цялостна икономическа стойност.

Трета стъпка – схеми за плащания: накрая можем да създадем схеми за плащания на екосистемни услуги, с което се създават финансови стимули за ползвателите и мениджърите на ресурси за доброволно адаптиране на дейности и технологии, които създават екологични ползи. Използването на такива плащания за генериране на средства за опазване на природата е сравнително ново явление.

В страната 30% от пасищата са признати от ЕС като земи с висока природна стойност. Те се развиват именно благодарение на използването им за паша на животните и за събиране на сено. Ако това не се прави, тези пасища ще загубят характерните си растителни и животински видове и ще отидат в горския фонд, без да са гори. Това означава, че губят високата си природна стойност и ние губим тази екосистема, както и лечебните растения и билки в нея.

Много трагичен е и въпросът с изсичането на частните гори на територията на ПП"Българка". По официални данни, сечите в частните гори там за последните 10 години са се увеличили 3 пъти. Експерти твърдят, че ако не се спрат сечите в горите, в близките години ще има голям проблем с недостига на питейна вода за жителите на общините Габрово и Трявна.

Обучение от ФБЗ „Биоселена“ в района на Западен Балкан

На 16 и 17 декември 2013 г. в залата на община Чипровци се организира и проведе обучение на тема биологично производство, преработка във фермата и агроекология.

Целта беше да се запознаят участниците с Европейското и българското законодателството за биологичното производство и селскостопанските практики, щадящи природата. Също така да преминат необходимото обучение по Агроекология за участниците в мярка 214 „Агроекологични плащания“ на ПРСР 2007-2013.

Беше предвидено по време на обучението да могат да обсъдят и развият участието си в проекта, да се запознаят и обменят опит помежду си, както и с експертите от проекта, а също и какви са начините да започнат преработка във фермата.

В предварителната подготовка и организация беше изискано съдействието на БДЗП, МИГ- Чипровци и местните общински служби по земеделие, за връзка и покана на земеделски производители от съответните общини - Чипровци, Георги Дамяново, Берковица, Вършец и Чупрене.

Обучението протече по предварително подготвената и обявена програма. Бяха обучени 34 земеделски производители от изброените общини. Част от тях са участници по мярка 214 „Агроекологични плащания“ от Програмата за развитие на селските райони основно с направления: земи с висока природна стойност (ВПС), местни породи животни и биологично земеделие. Възникналите въпроси по времена обучението, свързани със земеразделянето и земеползването, сертификацията на био продукти, размера на изплащаните субсидии, често прерастваха в дискусия и подробно разисквани.

Засилен интерес имаше към сортовете подходящи за биологично производство, броя и вида на културите в сеитбооборота на полетата, системите за отглеждане и растителната защита в биологичното растениевъдство.

Допълнително бяха разгледани и въпроси свързани с биологичното животновъдство, начините за оползотворяване на оборския тор, произтичащите от това проблеми за земеделието, специфичните особености при компостирането му и правилното му използване.

КАКВО БЕ ПОСТИГНАТО ПРЕЗ ПЪРВАТА ГОДИНА

Продължение от стр.4

Съвместно с Дирекцията на НП „Централен Балкан“ се работи за **управлението и устойчивото ползване на високопланинските пасища на територията на парка**. Изготвена е оценка за въздействието на пашата върху природните местообитания и социално - икономическото въздействие.

Проведено е сериозно обследване на подходящи места и партньори за създаването на **Детска природа академия** и беше избран Посетителски център "Узана", където освен че има най-подходяща база, има и много сериозен и ангажиран партньор в лицето на Община Габрово.

Дейностите с млади хора са вдъхновяващи и зареждащи, особено когато става въпрос за въвлечение на над 1000 студенти чрез 25 лекции в залите на СУ. Над 30 студенти участваха в природозащитния лагер „За Балкана“, осъществен през август в района на х.Амбарица.

Идеите и дейностите по проекта се представят на национални „зелени“ събития, където най-лесно намират своята публика – Зелени дни, Узана поляна Фест, Фестивал на Зелениката и др., и са посетени от над 17 000 души.

Годишните награди се превърнаха в истински празник на **биоразнообразието**. Лично посланикът на Конфедерация Швейцария в България, Нейно превъзходителство г-жа Регина Ешер връчи наградите на победителите – хлопка и чек, за да продължават да разнасят добри новини за природата.

През тази първа година имаше някои сериозни предизвикателства, свързани с политическата нестабилност, смяната на правителства и политики, трудности в комуникацията между партньорите и др., но постигнатите резултати показват, че приносът на проекта е от ключово значение за по-нататъшното устойчиво развитие на района, за налагането на успешни модели, при които печелят както хората, които живеят и работят в територии с висока природна стойност, така и самата природа.

- 7 -

КРЪГЛА МАСА ЗА ЕКОСИСТЕМНИТЕ УСЛУГИ

На 4 декември в хотел Форум, София WWF-България организира кръгла маса на тема „**Екосистемни услуги – възможности за оценка, картиране и прилагане на схеми за плащания в България**“. По време на срещата бяха представени резултати от работата по **MAES**.

Беше представена работата на WWF в България и за обмяна на опит на национално ниво в сферата на **оценка и картиране на екосистемни услуги** и въвеждане на **икономически инструменти за опазване на екосистемите** (ПЕС - Payments for Ecosystem Services). Кръглата маса даде възможност на представители на държавните ресорни и научни институции, както и на НПО да споделят опита/плановете си в оценка и картиране на екосистемите и техните услуги.

В срещата се включиха представители на МОСВ, ИАРА, ИАОС, БАН, Лесотехническият университет, природни паркове, партньорски организации, независими консултанти и други.

Конкурс за студентски дипломни работи

В желанието си да подкрепи усилията на студентите в България, БФБ организира конкурс за финансиране на студентски дипломни работи. Могат да кандидатстват дипломанти от всички български висши учебни заведения, чиято дипломна работа попада в областта на биологичното разнообразие и управлението на защитени територии и зони.

Важно условие е обаче дипломната работа или част от нея да засягат или да са свързани с територията на Централна и Западна Стара планина, тъй като конкурсът за Дипломни работи се осъществява чрез проект „За Балкана и хората“, финансиран от Българо-швейцарската програма за сътрудничество.

Финансирането на всяка дипломна работа е на стойност до 1000 лева. Необходимо е дипломанта да изпрати предложение за проект, съгласно формуляра в сайта на БФБ до 31.01.2014 г.

УС на проекта в Националния природонаучен музей в София

На 9 януари 2014 г. в зала Левентис на Националния Природонаучен музей се проведе поредното заседание на Управителния съвет на проекта „За Балкана и хората“, домакинствано от Българско дружество за защита на птиците.

На заседанието бяха обсъдени дейностите проведени в периода септември – ноември 2013 г., предмет на настоящия междинен отчет. Важна беше дискусията с представителите на Балканския институт преди обед, когато бяха поставени някои наболели въпроси, както и с представителите на Швейцарското посолство – следобед, когато бяха обсъдени първото заседание на Стратегическата платформа, съфинансирането на проекта и др.

Подробно бе обсъден Комуникационния план на проекта за втората година, както и предстоящи събития, срокове за предаване на доклади и др.

Участие в заседанието взе швейцарският експерт Питър Дамари.

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЗВЕНО ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТА
ФОНДАЦИЯ ЗА БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ БИОСЕЛЕНА
София 1000, бул.Христо Ботев 48, ет.4, ст.410
WWW.BIOSELENA.COM
ЗА КОНТАКТИ И ИНФОРМАЦИЯ:
РАДОСТИНА ЦЕНОВА - ОТГ. КОМУНИКАЦИИ
radostina.tzenova@biodiversity.bg

- 8 -